

УДК 339.138

СУТНІСТЬ АУТСОРСИНГУ ЯК НОВОЇ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Маковоз О.В., к.е.н, доцент (УкрДУЗТ)

Зайцева А.С., к.е.н, доцент (ХНУ імені В.Н. Каразіна)

Аутсорсинг - це не «гра в одні ворота». У ньому зацікавлені і вузько спеціалізовані компанії, що надають послуги. Як правило, вони належать до числа дрібних компаній. Аутсорсинг - модель господарювання, яка сприяє розвитку малого підприємництва. При цьому зростає кількість малих підприємств, збільшується чисельність зайнятих сфері, невеликий капітал переміщається з торгівлі в сферу виробництва, в інноваційний бізнес та ін. Аутсорсинг дозволяє посилити спеціалізацію всіх компаній. Будь-яка фірма (організація, підприємство, окремий індивідуум) отримує можливість зосередитися на своєму основному діловому процесі: виробництві високотехнологічних «розширених продуктів» за індивідуальними запитами споживачів, виробництві знань, виробництві нових ідей, технологій, рішень. Дана стаття присвячена уточненню сутності аутсорсингу як нової моделі організації бізнесу та його значення для розвитку міжнародних відносин.

Ключові слова: *аутсорсинг, міжнародні відносини, організація, ефективність діяльності.*

THE ESSENCE OF OUTSOURCING AS A NEW MODEL OF BUSINESS ORGANIZATION AND ITS IMPORTANCE FOR THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL RELATIONS

Makovoz O.V., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (UkrDUZT),

*Zaitseva A.S., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
(KhNU named after V.N. Karazina)*

Undoubtedly, the largest share, namely 30%, is accounted for by IT outsourcing. Currently, this term refers to the transfer of any IT processes to external companies. This is due to the rapid development of information technology. Most companies, both small and large, have joined the task of providing their work with IT support to specialized companies. This saves time and money.

It should be noted that IT outsourcing is the most widely used type of outsourcing worldwide due to the rapid development of computer technology, especially in the global pandemic COVID-19, when the number of Internet users increased, almost all companies began to create websites, promote products. services on the Internet.

The second place belongs to logistics and transport (26%), logistics outsourcing is also called transport. It implies the transfer of transportation functions to a third party organization. This is convenient for those companies that use logistics services from time to time and do not need to maintain their own logistics service. The logistics company will take over the functions of stockpiling and finished products, their transportation. All processes related to transportation and warehousing are also within the competence of the transport company [16].

Industrial (or production) outsourcing (14%), when it is more profitable for the company to attract an outsourcer than to conduct the production process on its own. This is often the case with electronics manufacturers and telecommunications companies. Third after the IT sector and the logistics sector, a large number of manufacturers in the world turn to outsourcing services.

Accounting outsourcing (10%) - one of the options for accounting at the company, for which it is fully responsible, in accordance with the laws of a particular country.

Legal outsourcing (8%) is convenient for medium and small companies. A special outsourcing company will perform legal functions. This is a very popular position, and it is due to the fact that changes in the legislation of the respective countries are happening very quickly, a number of reforms are constantly being carried out, and so on.

Personnel outsourcing (outstaffing, 7%) - is more relevant for large enterprises where staff turnover is possible. Personnel management issues are very time consuming and costly. Special recruitment agencies can take over the functions of hiring staff, calculating the tax burden associated with wages, calculating bonuses and compensations.

The rest (5%) refers to the involvement of outsourcers, providers to perform certain functions in the field of health care, pharmaceutical industry, etc. [17].

Enterprise, corporation, company, any player of the business environment - the customer of the outsourcing company focuses on the core business and outsources non-core functions. As a result, logistics costs are reduced, product quality is improved and maximum operational flexibility is achieved.

Any business, no matter what its main purpose, is gradually overgrown with secondary units, which often hinder the development of the main business process, as a result, management devotes a lot of time, money, less time to perform the main task, achieve goals and mission of the company.

Currently, outsourcing ("out" - external, "source" -source) helps to optimize the activities of enterprises by focusing on the main subject of activity and the transfer of non-core functions to portable roles to external performers - specialized companies.

The main features of outsourcing in the international arena are:

- 1) long-term agreement (more than a year)*
- 2) the existence of an agreement on the transfer of functions*
- 3) transfer only non-core operations*
- 4) the possibility of transferring business processes (accounting, maintenance, recruitment).*

Western researcher of outsourcing R. McIvor considers the introduction of new organizational structures to maintain competitiveness as the main factor in the development of outsourcing.

In addition to globalization, the researcher identifies factors such as public sector reforms related to the transfer of assets and activities to the private sector, as well as the need to meet the company's activities and products to more demanding customers.

Traditional vertically integrated multinational corporations are a thing of the past, giving way to international horizontal network structures, and the outsourcing technology itself is becoming not just a management technique, but a separate independent and actively developing business sector. Outsourcing is not a one-on-one game. Narrowly specialized service companies are also interested in it. As a rule, they belong to the number of small companies. Outsourcing is a business model that promotes the development of small business. At the same time, the number of small enterprises is growing, the number of people employed in the sphere is increasing, small capital is moving from trade to production, to innovative business, and so on. Outsourcing allows you to strengthen the specialization of all companies.

Any firm (organization, enterprise, individual) gets the opportunity to focus on its main business process: the production of high-tech "advanced products" for individual consumer requests, knowledge production, production of new ideas, technologies, solutions. This article is devoted to clarifying the essence of outsourcing as a new model of business organization and its importance for the development of international relations.

Key words: outsourcing, international relations, organization, efficiency of activity.

Постановка проблеми та її зв'язок з науковими чи практичними завданнями.

Розвиток глобалізації та дедалі більша відкритість економіки сприяли посиленню двох процесів: з одного боку, стандартизації та уніфікації бізнесу, що дозволило передавати функції, бізнес-процеси на виконання зовнішнім аутсорсерам з можливістю отримання стандартизованого продукту; з іншого боку, кооперації, що, в свою чергу, сформувало об'єктивні основи, передумови розвитку аутсорсингу. Міжнародний поділ виробничого процесу, виходячи за рамки компетенції ТНК, створює вогнища інтернаціоналізувати виробництва по всьому світу. Створювана вартість продукту міжнародного співробітництва все більше інтернаціоналізується. З'являється світова ціна, яка «нарізається» на все більш тонкі «скибочки», ланки глибоко спеціалізованими виробниками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор з посиланням на джерела.

В даний час аутсорсинг (від англ. out - зовнішній, source - джерело) сприяє оптимізації діяльності підприємств за рахунок зосередження зусиль на основному предметі діяльності та передачі непрофільних функцій і корпоративних ролей зовнішнім спеціалізованим компаніям. До початку 90-х рр. ХХ ст. термін «аутсорсинг» не був присутній в жодній мові світу. У багатьох наукових працях і публікаціях як вітчизняних авторів, так і зарубіжних є досить велика кількість визначень поняття «Аутсорсинг». Дане поняття і, мабуть, всі визначення в багатьох наукових

публікаціях трактуються з перекладу англійського слова «outsourcing» [1,3].

Наведемо кілька визначень поняття «аутсорсинг» різних авторів. Рудая І.Л. характеризує аутсорсинг (outsourcing) як спосіб організувати діяльність компанії за рахунок зосередження на головному, ключовому напрямі діяльності та передачі непрофільних функцій зовнішнім спеціалізованим фірмам на основі договору та на посередницьких підставах. [1].

Анікін Б.А. пропонує розглядати аутсорсинг багатогранно і пропонує чотирнадцять визначень цього терміна, основні з них, на нашу думку, наступні: «використання послуг сторонніх компаній для виконання своїх завдань»; «відмова від власного бізнес-процесу і придбання послуг з реалізації цього бізнес-процесу у інших організацій»; «залучення зовнішніх ресурсів для вирішення власних проблем (наприклад, розробки проектів та ін. В роботі Анікіна Б.А. також згадується термін «екстерналізація», що означає «передачу контролю за виконанням будь-якої функції [1].

Дж. Б. Хейвуд вважає, що старою назвою «аутсорсингу» є термін «екстерналізація». На його думку, термін підходить для опису видів діяльності, при якій організація передає непрофільні функції компаніям, що спеціалізуються в даній сфері. [4].

Айвазян З.С. розуміє під аутсорсингом «передачу певних допоміжних функцій третій особі, що спеціалізується в цій галузі». [5].

Єнюков І.С. та Л.Д. Мешалкін вважають, що аутсорсинг - це «залучення так званої третьої сторони для вирішення проблем організації у взаєминах із

зовнішнім середовищем, а також внутрішніх проблем, пов'язаних з реалізацією конкретних бізнес-процесів або використанням наукоємних технологій». [5].

Айвазян С.А. вважає, що саме «в основі розвитку тимчасового аутсорсингу лежить інтеграція бізнесу споживачів і провайдерів аутсорсингових послуг, що володіє комунікаційної, ресурсної, технологічної, мотиваційної, ціннісної та нормативної цілісністю». [5].

Нуртдінова А.Ф. під аутсорсингом розуміє «залучення сторонніх організацій для виконання певних видів робіт, які не є профільними для даної організації» [3].

Зведення цих понять до основного розуміння наведено на рисунку 1.1. Наведено діаграму про поняття «аутсорсинг» говорить про те, що 59% науковців розуміють це поняття як передачу процесу зовнішнім організаціям, 27% - як залучення сторонніх організацій, 9% - як інтеграцію організацій, і 5% - як оптимізацію діяльності організації.

Рис.1. Підходи до розуміння поняття аутсорсингу

Джерело: складено автором за матеріалами [3].

Таким чином, можна узагальнити поняття аутсорсингу, аутсорсинг - це процес, при якому відбувається передача процесу певних функцій, а саме, одна організація використовує ресурси іншої, сторонньої для оптимізації своєї поточної діяльності.

Виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття.

У сучасних публікаціях, як були проаналізовані вище і не тільки, зазначено, той факт, що існує досить багато різноманітних визначень поняття «аутсорсинг». Існує безліч підходів до його визначення, але треба визначити

основні з них у прив'язці до міжнародних аспектів діяльності багатьох компаній.

Формування цілей статті (постановка завдання).

Нами було проведено аналіз багатої кількості визначень поняття «аутсорсинг», в результаті чого були виявлені різні трактування та підходи до даного поняття. Ціллю даної статті є узагальнення підходу до визначення аутсорсингу використовуючи міжнародні аспекти діяльності багатьох підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження (з обґрунтуванням отриманих наукових результатів).

В даний час аутсорсинг («out» - зовнішній, «source» - джерело) сприяє

оптимізації діяльності підприємств за рахунок зосередження зусиль на основному предметі діяльності та передачі непрофільних функцій до портативних ролей зовнішнім виконавцям-спеціалізованим компаніям.

Основними ознаками аутсорсингу на міжнародній арені є:

- 1) довгострокові угоди (більше року);
- 2) наявність договорів про передачу функцій підприємств, організацій або їх відокремлених підрозділів, операцій, тощо;
- 3) передача тільки непрофільних операцій;
- 4) можливість передачі бізнес-процесів (бухгалтерський облік, технічне обслуговування, підбір персоналу).

Західний дослідник аутсорсингу Р. МакАйвор головним фактором розвитку аутсорсингу вважає впровадження нових організаційних структур для підтримки конкурентоспроможності. [6]

Крім глобалізації, дослідник виділяє такі чинники, як реформи державного сектора, пов'язані з переведенням активів і діяльності в приватний сектор, а також необхідність відповідності діяльності компанії і продукції більш вимогливим покупцям.

Традиційні вертикально інтегровані транснаціональні корпорації відходять у минуле, поступаючись місцем міжнародним горизонтальним мережевим структурам, а сама технологія аутсорсингу стає не просто методикою управління, а окремим самостійним і активно розвиваються сектором бізнесу. Триваюча глобалізація світової економіки, що характеризується наростаючим взаємодією між її суб'єктами, яке інтенсифікується міждержавним переміщення факторів виробництва в умовах лібералізації світової економіки (в тому числі митного режиму, інвестиційного клімату багатьох країн); підвищенням стабільності світової валютно-фінансової системи. Треба

відмітити, що основним напрямом у розвитку світової економіки являється інформаційна складова. Інформаційна революція характеризується переворотом в засобах телекомунікацій і подальшим розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що характеризується зростанням інформатизації всіх сфер діяльності організацій, зростанням обсягів інформаційних послуг у всіх сферах економіки на всіх рівнях.

Зазначені процеси, з одного боку, надали можливість здійснювати постійний контакт замовника і постачальника аутсорсингових послуг, що дозволяє своєчасно адаптувати і модифікувати взаємодію відповідно до існуючої необхідності; з іншого боку, зумовили потребу використання послуг зовнішніх спеціалізованих компаній у зв'язку з постійно ускладненими процесами розробки і супроводу додатків при постійному збільшенні обсягів і швидкості обробки бізнес-інформації. Велику роль у міжнародній економіці відіграють транснаціональні компанії, які теж користуються аутсорсингом. Діяльність транснаціональних корпорацій (ТНК) характеризується зростанням масштабів діяльності і посилення ролі транснаціональних корпорацій (ТНК) і банків, які отримали можливість ширше використовувати переваги міжнародного поділу праці та міжнародної кооперації виробництва при триваючому поглибленні спеціалізації.

«Жорстка» міжнародна конкуренція це пошук нових шляхів оптимізації діяльності компаній в посиленні міжнародній конкурентній боротьбі, отримання додаткових конкурентних переваг. Розвиток міжнародного поділу праці це розвиток спеціалізації виробництва і кооперування, тобто МПП, а також перехід від традиційного міжнародного поділу праці як історично сформованої спеціалізації різних країн і регіонів до нового і новітнього МПП. Воно реалізується через

мережу коопераційних відносин, що включають в глобальні ланцюжки створення вартості підприємства не тільки розвинених країн, а й ряду країн, що розвиваються з новими для них функціями в виробничому процесі.

Аналізуючи причини виникнення та узагальнюючи напрацювання вчених у визначення аутсорсингу, можна сказати, що аутсорсинг в цілому являє собою винесення бізнес-функцій за межі організації і передачу їх виконання іншим компаніям.

У зв'язку з цим, організації, котрі виконують певний перелік специфічних, вузькопрофільних функцій, почали виокремлюватись в окремих «гравців бізнес-середовища – і це стало новою формою бізнесу.

За останні два десятиліття можна виділити наступні тренди в області становлення та розвитку аутсорсингу, як нової моделі бізнесу, де і міжнародного відстежується інтенсивність розвитку аутсорсингу:

- розвинені країни передають частину функцій на аутсорсинг країнам, що розвиваються, в основному це другорядні бізнес-функції;

- в своїй практиці використовують аутсорсинг близько 80% американських, близько 60% європейських і близько 30% компаній інших країн;

- близько 85% діючих на сьогоднішній момент світових аутсорсингових угод виявляють тенденцію до пролонгації;

- історично найбільш поширеним видом бізнес-процесів, що передаються на аутсорсинг, є бізнес-процеси в сфері інформаційних технологій та логістики [3,6].

Сьогодні в міжнародній практиці існує безліч видів аутсорсингу - практично всі неосновні види діяльності можна передати на виконання аутсорсинговим компаніям. Безумовна, найбільша питома вага, а саме 30% приходить на аутсорсинг ІТ- технологій. В даний час під

цим терміном мають на увазі передачу виконання будь-яких ІТ-процесів зовнішнім компаніям. Це обумовлено тим, що стався стрімкий розвиток інформаційних технологій. Більшості компаній, як дрібних, так і великих, долучили справу забезпечення своєї роботи ІТ-підтримкою спеціалізованим компаніям. Це економить час і кошти. [6]

Слід зазначити що ІТ-аутсорсинг найбільш використовуваний вид аутсорсингу в усьому світі, в силу високих темпів розвитку комп'ютерних технологій, а особливо в умовах всесвітньої пандемії COVID-19, коли зросла кількість споживачів мережі інтернет, майже всі підприємства почали створювати сайти, просувати товари, послуги в мережі інтернет.

Друге місце належить логістиці та транспорту (26%), логістичний аутсорсинг також називають транспортним. Він має на увазі передачу функцій перевезення сторонньої організації. Це зручно для тих підприємств, які користуються логістичними послугами час від часу і немає потреби утримувати власну логістичну службу. Логістична компанія візьме на себе функції складування запасів і готової продукції, їх транспортування. Всі процеси, пов'язані з перевезенням і складуванням також входять в компетенцію транспортної компанії [6].

Промисловий (або виробничий) аутсорсинг (14%), коли підприємству вигідніше залучити аутсорсера, ніж вести виробничий процес своїми силами. Так часто надходять виробники електроніки та телекомунікаційні компанії. Третє місце після сектору ІТ- технологій, та сектору логістики, велика кількість підприємств-виробників у світі звертаються до послуг аутсорсингу.

Бухгалтерський аутсорсинг (10%) - один з варіантів забезпечення бухгалтерського обліку на підприємствах, за яке несе повну відповідальність, відповідно до законодавства певної країни.

Юридичний аутсорсинг (8%) зручний для середніх і малих компаній. Спеціальна аутсорсингова компанія буде здійснювати юридичні функції. Це досить затребувана позиція, і це обумовлюється тим, що зміни в законодавстві відповідних країн відбуваються дуже швидко, постійно проводяться ряд реформ, тощо.

Аутсорсинг персоналу (аутстафінг, 7%) - більш актуальним є для великих підприємств, де можлива плинність кадрів. Питання управління персоналом є дуже витратними за часом і вартості. Спеціальні кадрові агентства можуть взяти на себе функції найму персоналу, розрахунку податкового навантаження, пов'язаної з заробітною платою, розрахунку премій і компенсацій.

Інше (5%), мається на увазі залучення аутсорсерів, провайдерів для виконання певних функцій в сфері охорони здоров'я, фармацевтичної галузі, тощо [6].

Підприємство, корпорація, компанія, будь-який гравець бізнес середовища - замовник послуг аутсорсингового підприємства зосереджується на основній діяльності і передає непрофільні функції зовнішнім виконавцям. В результаті знижуються витрати на логістику, поліпшується якість продукції і досягається максимальна оперативна гнучкість. Будь-який бізнес, незалежно від того, в чому конкретно полягає його головна мета, поступово обростає другорядними підрозділами, які нерідко заважають розвитку основного бізнес-процесу, внаслідок чого, керівництво приділяє їм багато часу, коштів, приділяючи менше часу на виконання головного завдання, досягнення цілей та місії компанії.

Задля того щоб підтримувати на плаву компанію керівництво викладає величезні гроші, що не завжди виправляє ситуацію, а в більшості випадків ще більше все ускладнює і в кінцевому рахунку компанія не здатна продовжувати функціонувати належним чином і

приносити прибуток. Але вихід з цієї ситуації є - аутсорсинг. Загалом аутсорсинг - це використання чужих ресурсів. Але це, в свою чергу, породило безліч неправильних стереотипів. Не всі підприємства розуміють, що аутсорсинг - це не найм співробітників «зі сторони», це повноцінна співпраця в конкретній сфері.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку.

Звільнення від ряду трудомістких і непрофільних операцій дає можливість зосередитися на розробці нових продуктів або послуг, і при необхідності, швидко і безболісно перебудувати виробничий процес. Основні переваги промислового (виробничого) аутсорсингу - зниження собівартості виробничого процесу, підвищення якості і надійності переданих функцій, доступ до нових ресурсів. Це досягається за рахунок виконання компанією - аутсорсером більш-менш однотипних операцій для себе і для великої кількості клієнтів, використання сучасних технологій.

Таким чином, аутсорсинг - це процес, при якому відбувається передача процесу певних функцій, а саме, одна організація використовує ресурси іншої, сторонньої для оптимізації своєї поточної діяльності. Аутсорсинг - це процес, при якому відбувається передача процесу певних функцій, а саме, одна організація використовує ресурси іншої, сторонньої для оптимізації своєї поточної діяльності.

В даний час аутсорсинг сприяє оптимізації діяльності підприємств за рахунок зосередження зусиль на основному предметі діяльності та передачі непрофільних функцій до портативних ролей зовнішнім виконавцям-спеціалізованим компаніям. Але питання вивчення процесу аутсорсингу потребують подальших досліджень та аналізу вжитих на практиці засад.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аникин Б.А. Аутсорсинг и аутстаффинг: высокие технологии менеджмента: Учеб. пособие / Б.А. Аникин, И.Л. Рудая. – М.: ИНФРА – М, 2006. – 288 с.
2. Зозульов О. Аутсорсинг як інструмент підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах глобалізації / Зозульов О., Микало О. // Економіка України. – 2009. - № 8 (573). – С. 16-24
<http://kmp.ua/ru/newsletters/792-outsourcing>
3. Сьогодні й майбутнє офшорного аутсорсингу в Європі. [Електронний ресурс] - <http://hitech.org.ua/Ukrainian/outsourcing-news/out/index.html>.
4. Хейвуд Дж. Брайан. Аутсорсинг: в поисках конкурентных преимуществ / Дж. Б. Хейвуд; [пер. с англ.] – М. : – Издательский дом «Вильямс», 2001. – 176 с.
5. Айвазян С. А. Прикладная статистика : Основы моделирования и первичная обработка данных / Справочное издание / С. А. Айвазян, И. С. Енюков, Л. Д. Мешалкин ; под ред. С. А. Айвазяна. – М. : Финансы и статистика, 1983. – 471 с.
6. Ukrainian high-tech initiative “Today and future of the offshore

outsourcing”, available at Режим доступу: <http://www./hitech.org.ua/Ukrainian/outsourcing-news/out/index.html>.

REFERENCES

1. Anikin B.A., Rudaya I.L. (2006) Outsourcing i outstaffing: vysokie tehnologyu management [Outsourcing and outstaffing: high technologies of management], INFRA. (in Russia)
2. Zozulyov O. , Mykalo O. (2009), Outsourcing as a way of increasing competitiveness of Ukrainian companies in globalization, Ekonomika Ukrainy Vol. 8 pp.16-24.
3. The Law of Ukraine "On Employment", available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-1>
4. Khejvud Dzh. Braj'an. (2001) Autsorsyngh: v poyskakh konkurentnukh preymushhestv. [Yzdateljskyj dom «Vyljjams»].176 p.
5. Ajvazjan S. A. (1983) Prykladnaja statystyka: Osnovu modelirovaniya y pervychnaja obrabotka dannukh [Spravochnoe yzdanye]. Fynansu y statystyka. 471 p.
6. Ukrainian high-tech initiative “Today and future of the offshore outsourcing”, available at Режим доступу: <http://www./hitech.org.ua/Ukrainian/outsourcing-news/out/index.html>.